

[Стаття публікується в Інформаційному бюлетені з міжнародної стандартизації 1-2011](#)

У ХХІ столітті контроль безпеки мандрівників значно посилюється. Перше, що спадає на думку, – це перевірка особистості і багажу у аеропортах. Зазвичай ми не звертаємо уваги на перевірку безпеки документів, що засвідчують особу, а вона є не тільки важливою, але й істотною частиною подорожі.

Для внутрішнього туризму місцевими органами влади дозволяються різні варіанти документів, що засвідчують особистість. Але міжнародна подорож – це зовсім інша справа. Під час перевірки особистості органами прикордонного контролю або авіакомпанією необхідно надати офіційні проїзні документи, такі як паспорти, і, за необхідності, візи, або, якщо це дозволяється, інші офіційні проїзні документи, що забезпечують ідентифікацію особи та підтверджують її право на перетинання кордону: національне посвідчення особи (ID-картка), ідентифікаційну картку, що підтверджує наявність виду на проживання (Permanent Resident Card), картку перетину кордону (Border Crossing Card) тощо.

Історично склалося так, що правила оформлення офіційних проїзних документів встановлювались країною, яка видавала документ. Хоча певна інформація, наприклад, країна видачі документу, дата його надання та закінчення строку дії, ім'я та фото власника, дата його народження та громадянство, стала загальноприйнятною, але ніяких стандартизованих положень, які б узгоджували вимоги до цих документів не існувало.

З часом, коли міжнародний туризм став більш інтенсивним, а обсяги перевезень значно зросли, появилась необхідність у стандартизації проїзних документів та інформації, що міститься в них.

Плід спільної співпраці

У 1968 році Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO) створила «групу з паспортних карток» з метою встановлення технічних характеристик та інструкцій для розроблення стандартизованої форми паспорту. Визнаючи загальну важливість автоматизації, група розробила специфікації на стандартизовані дані для машинозчитуваного паспорта. Перше видання технічної специфікації ICAO Doc 9303 «Машинозчитуваний паспорт (MRP)», було опубліковано у 1980 році, як практична рекомендація.

У 1985 році ISO самостійно, але з використанням технічних характеристик, визначених в ICAO Doc 9303, розробила стандарт на MRP.

Розуміючи вигоди співпраці, ISO і ICAO у 1989 році уклали офіційні угоди про спільну роботу з розроблення стандартів на проїзні документи. В результаті була опублікована серія технічних специфікацій на паспорти, візи та інші документи, що засвідчують особу та можуть бути подані замість паспорта або візи. ISO та Міжнародна електротехнічна комісія (IEC) у рамках підкомітету SC 17 «Картки і персональна ідентифікація» спільного технічного комітету

ISO/IEC JTC 1 «Інформаційна технологія»

опублікували короткі підтвердження кожної з основних специфікацій ICAO Doc 9303, а також стандарт

ISO/IEC 7501 «Картки ідентифікаційні. Машинозчитувані проїзні документи»

:

Частина 1: Машинозчитуваний паспорт (2008)

Частина 2: Машинозчитувана віза (1997)

Частина 3: Машинозчитувані офіційні проїзні документи (2005).

Ці нові форми проїзних документів надають значні вигоди мандрівникам.

Основний принцип розпочатої роботи з стандартизації полягав у тому, що інформація про документ (країна видачі, номер документа, дата видачі, термін дії) та про його законного власника (ім'я, громадянство, дата народження) повинна подаватись в двох форматах: для машинного зчитування та для візуального сприйняття. Цей принцип продовжує застосовуватись і сьогодні. Він забезпечує можливість швидкої та ефективної перевірки документів ручним або машинним способом як під час слідування, так і в кінцевому пункті призначення.

Проїзні документи нового покоління

У 1998 році ISO і ICAO розпочали роботу з розроблення проїзних документів нового покоління, під час якої вперше застосовувався принцип подання інформації в двох вищезазначених форматах, а також передбачалося:

поліпшення ідентифікації пред'явника, як законного власника документу;

вдосконалення можливості перевірки самого документа та інформації, що міститься в ньому

збільшення обсягу інформації про особу, у порівнянні з тим, який фізично може вмістити площа сторінки.

В результаті нове покоління проїзних документів перевищило ці очікування, а також були встановлені принципи стандартизації для багатьох бізнес-процесів, що прагнуть удосконалити підтвердження особи (наприклад, контроль доступу), управління ідентифікацією (наприклад, електронний уряд), а також рівень національної безпеки (наприклад, національні картки ідентифікації).

Сучасний біометричний або електронний паспорт відповідає основним принципам, встановленим технічними експертами в 1960-х роках, і одночасно володіє рядом нових

важливих функцій. Паспорт використовує надійно вбудований безконтактний комп'ютерний чіп високої ємності, що дозволяє:

розширити ємність документу для зберігання великих обсягів інформації;

***збільшити обсяг інформації, поданої в найкоротший термін шляхом
використання безконтактного зчитування інформації безпосередньо з документу;***

***поліпшити достовірність даних, перевірку цілісності та недоторканості
приватного життя з використанням високонадійного цифрового підпису та
інфраструктури управління відкритими ключами (PKI).***

В електронних паспортах для встановлення особи використовується біометрія, (біометричні дані особи були визнані в стандартах обов'язковими для глобальної взаємодії). Це покращує і полегшує забезпечення відповідності між особою та її проїзним документом.

Міжнародні стандарти на електронні паспорти та інші електронні проїзні документи опубліковані як нові частини стандартів ICAO Doc 9303 і ISO/IEC 7501.

Нові форми проїзних документів виявились не тільки зручними у використанні, але й здатними запобігати крадіжкам. Наприклад, біометрична перевірка особи в теперішній час широко застосовується для підтвердження того, що особа, яка подає документ на перевірку, є дійсно тією особою, що отримала його.

Стандарти також встановлюють спеціальні засоби безпеки, що використовуються під час розроблення проїзних документів, серед яких: спеціальні чорнила для службового використання, захищені друковані бланки, захисний ламінат. Стандарти враховують швидкий розвиток машинного оброблення інформації, що дозволить перевіряти проїзні документи з використанням сучасних технологій. Всі ці особливості не тільки здатні підтвердити достовірність і цілісність проїзного документу та його змісту, а й дозволяють виявити підробки і шахрайства.

Глобальне впровадження

Країни визнали численні переваги впровадження нових стандартів на проїзні документи. В теперішній час всі 192 країни-члени ICAO взяли на себе зобов'язання закінчити видачу традиційних MRPs до кінця 2010 року. На сьогодні вже 60 країн здійснюють видачу електронних паспортів. На кінець 2010 року їхня кількість повинна досягти 90, що складає більш ніж 80% загальної кількості паспортів, виданих по всьому світові

Поширеною помилкою є те, що стандарти ISO/IEC серії 7501 та стандарти ICAO Doc серії 9303 надають тільки настанови стосовно оформлення проїзних документів, змісту та стилю подання інформації. Фактично ці стандарти визначають набір процедур та рекомендують найкращу практику, яка зміцнює цілісність та безпеку видачі проїзних документів, забезпечує ефективну перевірку пасажирів та їхніх документів і, нарешті, сприяє безпеці в країнах по всьому світові.

Стандарти ISO/IEC серії 7501 та ICAO серії Doc 9303 зробили набагато більше ніж гармонізація обміну інформацією. Вони забезпечили глобальну взаємодію, узгодження та ідентифікацію особистості, право та доступність перевірки для мандрівників незалежно від того, де ці перевірки проводяться і ким (органами видачі документів, органами прикордонного контролю або транспортним персоналом).

Уряди та уповноважені органи влади повинні забезпечити реалізацію програм, які виходять за рамки звичайної видачі проїзних документів, підтримуючи нові ініціативи й найкращий досвід в цій галузі.

Найчастіше, переваги міжнародних стандартів не є очевидними. Проте вплив стандартів ISO/IEC серії 7501 та ICAO Doc серії 9303 відчувається одразу, адже мандрівники XXI століття, обтяжені посиленням перевірок, дуже цінують ту простоту, яка стала можливою завдяки узгодженим та визнаним на глобальному рівні проїзним документам.

Автор: Джоуль Ф. Шав Джоуль Ф. Шав з 1989 року обіймає посаду організатора зустрічей робочої групи WG 3 «Ідентифікаційні картки. Машинозчитувані проїзні документи»

підкомітету SC 17 «Картки і персональна ідентифікація» технічного комітету ISO/IEC JTC 1 «Інформаційна технологія». Він визнаний практикуючим спеціалістом, який в 1985 році очолив роботу з розроблення першого машинного зчитувача інформації для паспортів, а також керівником проектів з модернізації оформлення та видачі проїзних документів урядами по всьому світові.

Джерело: "ISO Focus"